

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,

če se tiska enkrat . . . 14 h

„ „ „ dvakrat . . . 12 „

„ „ „ trikrat . . . 10 „

za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.

Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravišтво Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Zaveza avstr. jugosl. učiteljskih društev.

Program

XX. glavne skupščine

„Zaveze avstr. jugosl. učiteljskih društev“

dne 6., 7. in 8. septembra 1908 v Gorici.

I. V nedeljo, dne 6. septembra.

1. Ob 11. uri predpoldne seja upravnega odbora v hotelu pri Jelenu.

Dnevni red:

- Poročilo o delovanju vodstva „Zaveze“;
- določitev poročil za delegacijo;
- predlogi in nasveti.

2. Ob 3. uri popoldne zborovanje delegacije v „Čitalniški dvorani“ — na voglu semeniške in tržne ulice.

Dnevni red:

- Predsednik otvori zborovanje;
- legitimiranje delegatov in delegatinj;
- tajnikovo poročilo o delovanju „Zaveze“ in „Zavezinih“ društev;
- blagajnikovo poročilo;
- poročilo računskih pregledovalcev za leto 1907. (§ 15. posl. reda);
- volitev treh pregledovalcev računov (§ 15. posl. reda);
- določitev letnih doneskov „Zavezinih“ članov (§ 17. lit. a „Zav.“ pravil);
- določitev vzporeda za glavno zborovanje (§ 24. „Zav.“ pravil);
- določitev časa prihodnji XXI. glavni skupščini „Zaveze“ (§ 22. „Zav.“ pravil);
- volitev vodstva in upravnega odbora „Zaveze“ (§§ 11. in 12. „Zav.“ pravil);
- predlogi in nasveti.

3. Ob 8. uri zvečer koncert pri Jelenu.

(Vabilo in vzpored koncerta se natisne posebej.)

II. V ponedeljek, dne 7. septembra.

1. Ob 9. uri predpoldne občni zbor društva

„Jubilejska samopomoč“

po običajnem dnevnem redu.

2. Ob 10. uri predpoldne

glavno zborovanje

v Sokolski dvorani v Trgovskem domu po vzporedu, ki ga določi delegacija.

3. Ob 1. uri popoldne banket pri Jelenu. (Kuvert brez pijače 3 K.)

III. V torek, dne 8. septembra.

Izlet na Simon Gregorčičev dom. Izlet se vrši v dveh skupinah: a) v Videm-Čedad-Kobarid-Vrsno, ali b) v Sv. Lucijo-Tolmin-Vrsno. Izletniki a) skupine se odpeljejo dne 7. septembra ob 6^{1/2} uri zvečer do Vidma in dne 8. septembra zjutraj v Čedad, Kobarid in v Vrsno. Izletniki b) skupine se odpeljejo dne 7. septembra zvečer do Sv. Lucije ali v Tolmin in dne 8. septembra zjutraj v Vrsno, ali pa istega dne zjutraj iz Gorice naravnost v Vrsno. Iz Čedada in od Sv. Lucije se nadaljuje pot na vozovih zato se mora vsak udeleženec zglasti pri pripravljalnem odboru v Gorici, sicer mora hoditi peš.

Za letošnjo glavno skupščino so zglase ne sledeče razprave:

- Šola in kmetiško vprašanje. Poročevalec deželni poslanec gosp. Engelbert Gangl, urednik in real. učitelj v Idriji.
- Regulacija učiteljskih plač. Poročevalec gosp. Anton Pesek, šol. voditelj v Narapljah.
- Narodnonapredno učiteljstvo in klerikalizem. Poročevalec gosp. Fran Silvester, nadučitelj v Črnem vrhu nad Idrijo.
- Kaj naj stori učiteljstvo v trajen spomin šestdesetletnice vladanja cesarja Franca Jožefa I. Poročevalec gosp. Anton Pesek, šolski vodja v Narapljah.

Predlogi:

- V okviru naše stanovske organizacije naj se ustanovi pomožen sklad v podporo obolenim učiteljem in učiteljicam.
- Na Štajerskem, Kranjskem in Primorskem naj se ustanovi po eno društvo „Pripraviški dom“, ki naj podpira učiteljske in učiteljice in skrbi za učiteljski naraščaj.
- Ustanovi naj se jubilejno društvo „Dom in šola“, ki bi dajalo društvenikom za določeni prispevek vsak mesec list „Domače ognjišče“ in še 2 ali 3 knjige enkrat v letu. Namen društva naj bi bil, delovati za stik med domom in šolo ter nuditi narodu zdravega, poučnega in zabavnega čtiva, da se povzdigne naše ljudstvo na višjo stopnjo naobrazbe.

Vodstvo „Zaveze“.

Tajnik:

Drag. Česnik.

Predsednik:

L. Jelenc.

LISTEK.

Ludovik Fettich-Frankheim.

Dne 7. avgusta smo položili v grob pre-rano umrlega tovarisa L. Fettich-Frankheima, nadučitelja v Mokronogu. Rajniki se je rodil dne 8. avgusta 1863. leta kot sin Friderika Fettich-Frankheima, računskega oficijala pri deželni blagajnici v Ljubljani. Tu se je šolal in napravil l. 1883. zrelostni izpit. Isto leto se je nastopil svoje prvo službo v Knežaku, kjer je ostal do l. 1894. Leta 1888. je postal definitiven. Tu ga je že pričela pregnanost usoda, ki mu je grenila vse njegovo kratko življenje. Dasiravno je napravil drugi izpit prav povoljno, je vendar moral čakati cela tri leta, da je postal definitiven. Kako izboren in delaven učitelj je bil, izpričujejo dva pohvalna dekreta, ki ju je prejel za službovanja v Knežaku. Pa kakor je bil delaven v šoli, tako je vztrajno deloval tudi na izvenšolskem polju. Bil je marljiv in požrtvovalen član in odbornik „Pivške podružnice

družbe sv. C. in M.“ in Zagorskega in Št. Petrskega bralnega društva.

Leta 1894. je bil imenovan za učitelja v Postojni. Tudi tu je razvil prav živahno delovanje. Preosnoval je obrtno nadaljevalno šolo, a od l. 1899., ko je postal šolski vodja ondotne petrazrednice, se je z merodajnimi faktorji trudil in tudi dosegel, da se je sezidalo prekrasno šolsko poslopje. Tudi v Postojni je sodeloval skoro pri vseh narodnih društvi in njenih prireditvah. Poleg vsega tega ogromnega dela pa je še prakticiral pri sodnji ter tudi napravil izpit s povoljnim uspehom. A zla usoda, ki se mu je pridružila kmalu ob pričetku njegovega službovanja, ga ni tudi tu ostavila. Različni dogodki so mu zagrenili bivanje v Postojni, tako, da je l. 1903. prosil proč. Prosil je v Ljubljano in Mokronog. Ker se mu je pa od neke strani zagotovilo, da skoro gotovo dobi zaproseno mesto v Ljubljani, je takoj umaknil svojo prošnjo za Mokronog. Toda ta nesrečna njegova spremljevalka — usoda — je donesla njegovo odpoved prepozno — dasiravno jo je pravočasno odposlal —

v Ljubljano in imenovan je bil proti svoji volji za nadučitelja v Mokronogu.

Marsikateri na njegovem mestu bi obupal, toda on ni. Še z večjo verno se je lotil delovanja na novem mestu — pričakujoč, da se mu sčasoma le posreči priti v Ljubljano — ne toliko zaradi sebe, marveč zaradi dece. A vse zaman — ni imel sreče! Dasi je prosil in se skliceval na svoje delovanje v šoli, ni bil uslišan. To je bilo preveč zanj, ki je posvetil vse svoje moči šoli in milemu našemu narodu. Že tako slabo zdravje se mu je začelo bolj in bolj slabšati. Odložil je odborniška mesta pri občini in raznih narodnih društvi, hoteč posvetiti vse svoje moči le šoli. A tudi za to je bil že preslab. Šel je na dopust, s katerega se je povrnil še precej okrepčan in zopet je z veseljem in s prirojeno navdušenostjo pričel poučevanje. Zopetno zapostavljanje pri kompetenci pa ga je vrglo zopet na bolniško posteljo. A kot navdušen učitelj je kmalu zopet prišel v šolo, dokler se mu ni neusmiljeno prepovedalo poučevanje.

To in pa, da je moral prositi za upo-

kajitev, ga je tako potrla, da ni več vstal. A še ni dovolj prebil. Dasi so mu bili — po sodbi zdravnika — dnevi šteti, vendar se mu ni privoščilo preživeti zadnjih ur v miru. „Svoje življenje ne pozabim Ludovikovega obraza, ko je čital v časopisu, da je upokojen“, tako mi je jokajoče pripovedovala njegova blaga soproga. In dva dneva pred smrtjo mu je prinesel njegov sinček-ljubljenec pismo — dekret, da je upokojen in mora v 14 dneh izprazniti stanovanje. Ali ni to hudo, žalostno — da, kruto? Src nimajo! O, zla usoda, zakaj ga nisi vsaj zadnje dneve zapustila — zakaj mu nisi vsaj na smrtni postelji prizanesla s svojimi krutimi udarci!

Petindvajset let je posvečal vse svoje moči šoli, a v plačilo — tako raynanje ob smrtni uri! Pač je le resnična naša slovenska prislovica: Nehvaležnost je plačilo sveta,

A rajniki ni le bil izboren učitelj, kar pričajo že omenjena pohvalna dekreta in to, da je bil v postojnskem okraju pri uradnih konferencah stalni referent, marveč je bil prav delaven tudi na literarnem polju. Bil je dopi-